

# SENAT DE BELGIQUE BELGISCHE SENAAAT

SESSION DE 1955-1956

SEANCE DU 16 NOVEMBRE 1955

Projet de loi modifiant la loi du 17 avril 1878  
contenant le titre préliminaire du Code de pro-  
cédure pénale.

## EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le système organisé par la loi du 17 avril 1878, contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale, pour la prescription de l'action publique et de l'action civile résultant d'une infraction, offre de nombreux inconvénients.

Ces inconvénients se manifestent surtout en ce qui concerne l'exercice de l'action civile.

La prescription de cette action a été liée à celle de l'action publique, afin d'éviter le trouble social qui résulterait de ce qu'un jugement statuant au civil pourrait constater l'existence d'une infraction alors que la juridiction répressive serait désarmée pour la frapper de sanctions pénales.

Mais un trouble social aussi grand se produit chaque fois — et le cas est relativement fréquent — que le défendeur à une action civile en dommages-intérêts obtient l'immunité en plaçant que le fait qui lui est reproché constitue une infraction et qu'il doit donc bénéficier de la courte prescription de l'action publique.

D'autre part, comme le délai de prescription des deux actions est influencé par la nature de la peine prononcée, la victime d'une infraction peut se trouver désarmée lorsque celle-ci est dénaturée par la juridiction d'instruction ou la juridiction de jugement à la suite de l'admission de circonstances atténuantes en faveur du prévenu et

ZITTING 1955-1956

VERGADERING VAN 16 NOVEMBER 1955

Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 17 April 1878 bevattende de voorafgaande titel van het Wetboek van rechtspleging in strafzaken.

## MEMORIE VAN TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Het stelsel dat bij de wet van 17 April 1878 bevattende de voorafgaande titel van het Wetboek van rechtspleging in strafzaken werd ingericht voor de verjaring van de publieke vordering en van de burgerlijke vordering volgende uit een misdrijf levert talrijke bezwaren op.

Die bezwaren komen vooral tot uiting waar het gaat om de uitoefening van de burgerlijke vordering.

De verjaring van deze vordering werd gekoppeld aan de verjaring van de publieke vordering ter vermindering van de sociale stoornis die zou ontstaan uit het feit dat een gewezen vonnis in burgerlijke zaken het bestaan van een misdrijf zou kunnen vaststellen terwijl het strafgerecht onmachtig zou zijn om dat misdrijf te bestraffen.

Maar men staat vóór een even grote sociale stoornis — en het geval doet zich nogal dikwijls voor — telkens als de verweerder in een burgerlijke vordering tot schadevergoeding vrijuit gaat omdat hij aanvoert dat het hem te laste gelegde feit een misdrijf is en dat dus daarvoor de korte verjaring van de publieke vordering moet gelden.

Daar aan de andere kant de verjaringstermijn van de twee vorderingen afhankelijk is van de aard van de uitgesproken straf kan het slachtoffer van een misdrijf machteloos staan wanneer dit misdrijf door het onderzoeksgerecht of door het vonnisgerecht ingevolge de aanneming van verzachtende omstandigheden ten gunste van de be-

cela même si, à ce moment, l'action civile a déjà été intentée (Cass. 30-11-1953. Pas. 1954.1.261).

Cette conséquence que peut avoir la dénaturalisation d'une infraction heurte l'équité : la victime n'a pu souvent la prévoir et elle n'est, en tout cas, point armée par la loi pour la combattre. Elle est également contraire à la logique : si un délit revêt trop peu de gravité pour que le ministère public juge opportun de le poursuivre, l'action civile sera soumise à la prescription de trois ans ; le délit a-t-il, au contraire, une gravité suffisante pour justifier des poursuites, le délai de prescription de cette action pourra être réduit à six mois à la suite d'une contraventionnalisation.

Aussi arrive-t-il parfois que, pour pouvoir accorder à la partie civile la réparation du dommage causé par l'infraction, la juridiction de jugement se voit dans l'obligation de prononcer une peine plus grave que celle qui est réclamée par les nécessités de la répression.

En constatant, dans l'arrêt rendu le 30 novembre 1953 (Pas. 1954.1.261), que le moyen du pourvoi, fondé sur la prescription de l'action civile, devait être accueilli « dans l'état actuel de la législation », la Cour de cassation a discrètement exprimé le vœu que des modifications soient apportées en cette matière.

La partie civile eût-elle même introduit son action en temps utile, la solidarité existant entre les deux actions peut encore préjudicier à ses intérêts.

Sans doute, dans ce cas, en vertu de l'article 1<sup>er</sup> de la loi du 30 mars 1891, complétant l'article 26 de la loi du 17 avril 1878, la prescription de l'action civile ne court-elle plus jusqu'à ce qu'une décision définitive soit intervenue sur cette action. Mais il peut se faire que, postérieurement à cette décision, une aggravation du dommage ou un nouveau dommage se manifeste. La partie civile court alors le risque de se voir opposer la prescription lorsqu'elle sollicitera un complément de réparation.

Cette lacune a été signalée par M. le Premier Avocat Général Hayoit de Termicourt dans ses conclusions précédant l'arrêt rendu, le 20 octobre 1944, par la Cour de Cassation (Arresten van het Hof van Verbreking, 1945, p. 18 à 21) et c'est en vue d'y porter remède que M. le Représentant Philippart a déposé une proposition de loi le 18 no-

klaagde anders gequalificeerd wordt, zelfs indien op dat ogenblik de burgerlijke vordering reeds werd ingesteld (Verbr. 30-11-1953. Pas. 1954.1.261).

Dit mogelijk gevolg van een gewijzigde qualificering van het misdrijf druist in tegen de billijkheid : vaak gebeurt het dat het slachtoffer zulks niet had voorzien en het kan in alle geval geen beroep doen op de wet om dit gevolg te ondervangen. Zulk gevolg is ook strijdig met de logica : is een wanbedrijf niet zwaar genoeg, zodat het openbaar ministerie het niet nuttig acht het te vervolgen, dan geldt voor de burgerlijke vordering de verjaringstermijn van drie jaar ; is daarentegen het wanbedrijf zwaar genoeg om vervolgingen te verantwoorden, dan kan de verjaringstermijn van die vordering tot zes maanden worden verminderd ingevolge de qualificering van het wanbedrijf als overtreding.

Zo gebeurt het soms dat het vonnisgerecht zich genoodzaakt ziet een zwaardere straf uit te spreken dan die welke vereist is voor de bestrafing van het misdrijf om de burgerlijke partij te kunnen vergoeden voor de door het misdrijf veroorzaakte schade.

Wanneer het Hof van verbreking in het op 30 November 1953 (Pas. 1954.1.261) gewezen arrest vaststelt dat het op de verjaring van de burgerlijke vordering gevestigde middel van voorziening « in de huidige stand van de wetgeving » diende ingewilligd, heeft het discreet de wens uitgedrukt dat er ter zake wijzigingen zouden ingevoerd worden.

Zelfs al heeft de burgerlijke partij haar vordering te bekwamer tijd ingesteld dan nog kunnen haar belangen geschaad worden om reden van de verknochtheid van de twee vorderingen.

Weliswaar loopt in dit geval krachtens artikel 1 van de wet van 30 Maart 1891, dat artikel 26 van de wet van 17 April 1878 aanvult, de verjaring van de burgerlijke vordering niet meer tot in die vordering een eindbeslissing gewezen wordt. Toch kan het gebeuren dat na die beslissing een verergerde schade of een nieuwe schade tot uiting komt. Dan loopt de burgerlijke partij het gevaar dat de verjaring haar tegengeworpen wordt wanneer ze een aanvullende vergoeding zou vragen.

Op deze leemte werd gewezen door de heer Eerste-Advocaat-Generaal Hayoit de Termicourt in zijn conclusiën welke het op 20 October 1944 door het Hof van verbreking gewezen arrest (Arresten van het Hof van verbreking, 1945, blz. 18 tot 21) voorafgaan en het is om in die leemte te voorzien dat de heer Volksvertegenwoordiger

vembre 1952 (Doc. n° 19 - Chambre - Session 1952-1953 ; doc. n° 19, S.E. 1954, n° 1).

Le système actuel présente aussi des inconvénients pour l'exercice de l'action publique.

Ils proviennent de l'application de la règle suivant laquelle le délai de prescription de cette action est modifié par la correctionnalisation ou la contraventionnalisation de l'infraction.

Les conséquences de cette règle ne sont pas très graves en ce qui concerne les crimes puisqu'en cas de correctionnalisation, on dispose encore, compte tenu des actes d'instruction et de poursuite, d'un délai de six ans pour obtenir la condamnation du coupable. D'autre part, il existe un certain nombre de crimes, tels que les faux en écritures, dont la correctionnalisation doit généralement être prévue.

Il en est tout autrement en cas de contraventionnalisation des délits. Ceux-ci sont alors soumis au délai de prescription des contraventions qui est manifestement trop court. En outre, des situations équivoques peuvent résulter du fait que certaines contraventions prévues par des lois particulières se prescrivent par un délai plus long : c'est ainsi, par exemple, que, par suite de contraventionnalisation, une infraction aux articles 418 et 420 du code pénal se prescrit plus rapidement que l'infraction à la police du roulage qui en constitue un des éléments.

Le projet que le Gouvernement a l'honneur de soumettre à votre approbation supprime ces inconvénients.

Il est le résultat des travaux de la Commission pour l'étude de la revision du droit pénal et de la procédure pénale, présidée par M. le Procureur Général L. Cornil.

La réforme essentielle consiste en ce que la prescription de l'action civile résultant d'une infraction est dissociée de la prescription de l'action publique.

Mais le danger du dépérissement des preuves et des moyens de défense, dans un domaine où la preuve par témoins est de règle, oblige à écarter la prescription trentenaire du droit civil pour y substituer un régime qui soit de nature à concilier tous les intérêts en présence.

Ces règles particulières sont consignées dans les nouveaux articles 26 et 27.

Philippart in de Kamer op 18 November 1952 een wetsvoorstel heeft ter tafel gelegd (Besch. n° 19 - Kamer - Zitting 1952-1953 ; besch. n° 19 - Buitengew. Zitt. 1954, n° 1).

Het huidige stelsel houdt ook bezwaren in wat de uitoefening van de publieke vordering betreft.

Ze zijn te wijten aan de toepassing van de regel volgens welke de verjaringstermijn van deze vordering afhangt van het feit of het misdrijf als wanbedrijf of als overtreding zal worden gequalificeerd.

De gevolgen van deze regel zijn niet zo erg waar het gaat om misdaden. Worden deze als wanbedrijf gequalificeerd dan beschikt men nog, met inachtneming van de daden van onderzoek en van vervolging, over een termijn van zes jaar om de veroordeling van de schuldige te bekomen. Ook bestaan er een zeker aantal misdaden, o.a. die betreffende valsheid in geschriften, waarvan men over het algemeen mag verwachten dat ze naar de correctionele rechtbank zullen verwezen worden.

De toestand is gans anders wanneer wanbedrijven als overtredingen gequalificeerd worden. Alsdan vallen die onder de verjaringstermijn van de overtredingen, die klaarblijkelijk te kort is. Bovendien kan het feit dat sommige overtredingen, voorzien bij bijzondere wetten, een langere verjaringstermijn hebben, aanleiding geven tot dubbelzinnige toestanden : zo bijvoorbeeld verjaart, ingevolge haar qualificering als overtreding, een inbreuk op de artikelen 418 en 420 van het Wetboek van strafrecht vlugger dan de inbreuk op de politie van het vervoer welke een van de bestanddelen er van is.

Het ontwerp dat de Regering de eer heeft U ter goedkeuring voor te leggen ruimt die bezwaren uit de weg.

Het werd uitgewerkt door de Commissie voor de bestudering van de herziening van het strafrecht en van de rechtspleging in strafzaken, voorgezeten door de heer Procureur-Generaal L. Cornil.

Het essentiële van de hervorming bestaat er in dat de verjaring van de burgerlijke vordering volgende uit een misdrijf losgemaakt wordt van de verjaring van de publieke vordering.

Maar het gevaar dat de bewijzen en de verweermiddelen zouden teloorgaan, daar juist waar het bewijs door getuigen als regel geldt, maakt het noodzakelijk de dertigjarige verjaring, ontleend aan het burgerlijk recht, te bannen en ze te vervangen door een stelsel dat alle betrokken belangen kan verzoenen.

Die bijzondere regels zijn opgenomen in de nieuwe artikelen 26 en 27.

L'article 26 soumet l'action civile résultant d'un crime, d'un délit ou d'une contravention à un délai de prescription uniforme de cinq ans à compter du jour où l'infraction a été commise. Il contient toutefois une réserve qui a pour effet de faire bénéficier l'action civile du délai de prescription de l'action publique dans le cas où ce délai serait supérieur à cinq ans, compte tenu des interruptions et suspensions éventuelles.

En outre, les dispositions de l'article 1<sup>er</sup> de la loi du 30 mars 1891, reproduites sous une autre forme dans l'alinéa premier de l'article 27, sont complétées par un second alinéa qui, dans l'hypothèse visée par M. le Représentant Philippart, où la juridiction de jugement a admis les réserves faites par la partie civile, permet à celle-ci de les faire vider, nonobstant l'expiration du délai de prescription, à la condition que la demande soit introduite dans les cinq ans du prononcé.

L'article 28 rend ces dispositions applicables en toutes matières prévues par les lois particulières.

Si, en effet, les délais spéciaux de prescription de l'action publique, prévus par ces lois, trouvent leur justification dans des nécessités propres aux réglementations auxquelles ils s'appliquent, rien ne s'oppose à ce que, dans tous les cas, l'action civile soit désormais soumise à la règle générale de la prescription de cinq ans.

En ce qui concerne l'action publique, quelques réformes secondaires suffisent à porter remède aux inconvénients dont on se plaint actuellement.

La principale supprime l'inconvénient résultant de la contraventionnalisation des délits en portant le délai de prescription des contraventions de six mois à un an.

Les autres modifications sont, en général, de pure forme.

L'article 21 condense les règles contenues dans les articles 21, 22 et 23 actuels.

L'article 22 qui reproduit le premier alinéa de l'article 26 actuel, précise ensuite les effets des actes interruptifs en reprenant le principe général énoncé par l'alinéa 2 de l'article 21 actuel.

L'article 23 consacre l'extension donnée par la jurisprudence à la règle de l'article 24 actuel, relative au calcul des délais de prescription.

Artikel 26 bepaalt voor de burgerlijke vordering volgende uit een misdaad, een wanbedrijf of een overtreding, een eenvormige verjaringstermijn van vijf jaar te rekenen van de dag waarop het misdrijf werd gepleegd. Het houdt nochtans een voorbehoud : het maakt namelijk op de burgerlijke vordering de verjaringstermijn van de publieke vordering van toepassing ingeval die termijn meer dan vijf jaren zou bedragen, de eventuele stuitingen en schorsingen medegerekend.

Bovendien wordt het bepaalde in artikel 1 van de wet van 30 Maart 1891, onder een andere vorm weergegeven in het eerste lid van artikel 27, aangevuld door een tweede lid dat, in het bij de heer Volksvertegenwoordiger Philippart bedoelde geval, namelijk dat het vonnisgerecht het door de burgerlijke partij gemaakte voorbehoud zou aanvaard hebben, gelegenheid biedt om dit voorbehoud te doen opheffen niettegenstaande de verjaringstermijn verstreken is, op voorwaarde dat de eis binnen vijf jaar na de uitspraak wordt ingediend.

Artikel 28 maakt die bepalingen van toepassing in alle stoffen door de bijzondere wetten voorzien.

Indien namelijk de bijzondere verjaringstermijnen van de publieke vordering bij die wetten voorzien verantwoord zijn om wille van de noodwendigheden eigen aan de reglementeringen waarop ze van toepassing zijn, is er geen bezwaar tegen dat in alle gevallen voor de burgerlijke vordering voortaan de algemene regel van de vijfjarige verjaring zou gelden.

Op het stuk van de publieke vordering mogen enkele bijkomende hervormingen volstaan om de bezwaren waarover thans geklaagd wordt uit de weg te ruimen.

De voornaamste er van maakt een einde aan het bezwaar dat ontstaat als gevolg van het feit dat wanbedrijven als overtredingen worden gequalificeerd, door de verjaringstermijn van de overtredingen van zes maanden op te voeren tot één jaar.

De verdere wijzigingen zijn meestal loutere vormwijzigingen.

Artikel 21 verenigt de regels vervat in de huidige artikelen 21, 22 en 23.

Artikel 22, waarin we het eerste lid van het huidige artikel 26 terugvinden, omschrijft vervolgens nader de uitwerkselen van de stuitende daden door het in lid 2 van het huidige artikel 21 uitgedrukte algemeen principe over te nemen.

Artikel 23 bevestigt de uitbreiding welke de rechtspraak heeft gegeven aan de regel van het huidige artikel 24 met betrekking tot de berekening van de verjaringstermijnen.

Les articles 24 et 25 ne sont que la reproduction des articles 27 et 28 actuels à l'exception de certaines modifications de forme.

Enfin, l'article 2 du projet règle l'application dans le temps des nouvelles dispositions.

Il prévoit que celles-ci seront applicables aux actions nées de faits antérieurs à la mise en vigueur de la loi, si, à cette date, le terme de la prescription n'est pas déjà atteint.

\*\*

Le projet soumis au Conseil d'Etat comportait, en outre, une disposition (art. 25) qui ajoutait aux cas de suspension de la prescription de l'action publique prévus par la loi de 1878, celui où la juridiction de jugement ordonne la remise d'une affaire, par une décision motivée constatant expressément que cette remise est commandée par le respect des droits de la défense.

Cette disposition, qui est reproduite dans l'avis, apportait une solution au conflit qui surgit entre l'intérêt de la répression et les droits de la défense lorsque, la prescription de l'action publique étant sur le point d'être acquise, une remise de l'affaire s'impose dans l'intérêt du prévenu, par exemple, en cas de maladie de celui-ci ou d'absence d'un témoin important.

Elle a été supprimée à la suite de l'avis donné par le Conseil d'Etat, après un nouvel examen de la question par la Commission pour l'étude de la revision du droit pénal et de la procédure pénale.

La principale raison de l'abandon de ce texte est que son application aboutirait, en raison du caractère réel de la suspension de la prescription, à cette conséquence, signalée par le Conseil d'Etat, que la prescription serait suspendue non seulement à l'égard de l'inculpé dans le chef duquel est né l'obstacle, mais aussi à l'égard de tous les coauteurs et complices de l'infraction, qu'ils soient ou non mis en cause.

Sans doute cet inconvénient pourrait-il être évité en donnant, dans le cas visé, un caractère personnel à la suspension de la prescription. Mais cette solution ne peut être retenue parce qu'elle aboutirait, en fait, à multiplier les décisions de disjonction des poursuites, avec les inconvénients qui en résultent nécessairement au point de vue d'une bonne administration de la justice.

Les modifications que le Conseil d'Etat propose d'apporter à l'article 27, qui est reproduit

De artikelen 24 en 25 nemen gewoon de huidige artikelen 27 en 28 over met enkele vormwijzigingen.

Ten slotte regelt artikel 2 van het ontwerp de toepassing in de tijd van de nieuwe beschikkingen.

Het bepaalt dat ze zullen toepassing vinden op de vorderingen ontstaan uit feiten welke vóór de inwerkingstelling van de wet zijn gebeurd indien op die datum de verjaring niet reeds is ingetreden.

\*\*

Het aan de Raad van State voorgelegd ontwerp behelsde bovendien een bepaling (art. 25) die aan de gevallen van schorsing van de verjaring van de publieke vordering, als bepaald bij de wet van 1878, dat toevoegde waarin het vonnisgerecht beveelt dat de zaak wordt uitgesteld, en wel bij een met redenen omklede beslissing, waarin uitdrukkelijk wordt vastgesteld dat de eerbiediging van de rechten van de verdediging dit uitstel wil.

Die beschikking, die in het advies wordt overgenomen, bracht een oplossing voor het conflict dat rijst tussen het belang van de bestraffing en de rechten van de verdediging wanneer, met de verjaring van de publieke vordering onmiddellijk in het vooruitzicht, het uitstel van de zaak geboden is in het belang van de beklaagde, omdat deze ziek is bijvoorbeeld of omdat een belangrijk getuige afwezig is.

Zij werd geschrapt ingevolge het door de Raad van State verleende advies, nadat de Commissie voor de bestudering van de herziening van het strafrecht en van de rechtspleging in strafzaken een nieuw onderzoek aan de kwestie had gewijd.

De voornaamste reden die er toe aangezet heeft die tekst te laten vallen is dat, wegens het zake-lijk karakter van de schorsing van de verjaring, de toepassing ervan tot het door de Raad van State aangegeven gevolg zou leiden dat de verjaring niet alleen zou geschorst zijn ten aanzien van de beklaagde bij wie het beletsel is gerezen, maar ook ten aanzien van alle mededaders van en medeplichtingen aan het misdrijf, of zijn nu al dan niet in de zaak zijn betrokken.

Het ware ongetwijfeld mogelijk dit bezwaar te ondervangen door, in bedoeld geval, de schorsing van de verjaring aan de persoon te binden. Die oplossing kan echter niet in aanmerking worden genomen daar zij er in feite zou op neerkomen dat de beslissingen tot splitsing van de vervolgingen, met de bezwaren die er onvermijdelijk aan verbonden zijn uit het oogpunt van een goede rechtsbedeling, hand over hand zouden toenemen.

De wijzigingen die de Raad van State voorstelt aan te brengen in artikel 27, dat men in het advies

dans l'avis dans sa forme primitive, ont également été soumises à l'examen de la Commission pour l'étude de la revision du droit pénal et de la procédure pénale.

La première, relative à l'alinéa 1<sup>er</sup>, a été écartée parce qu'elle n'améliore en rien le texte du projet et qu'il semble préférable d'énoncer la règle en une seule phrase.

La deuxième, qui consiste à substituer, dans l'alinéa 2, les mots « jusqu'à ce que la décision vidant la contestation soit devenue irrévocable » aux mots « jusqu'à ce qu'une décision définitive soit intervenue », n'a pas pu être approuvée intégralement.

Les mots « vidant la contestation » prêtent, en effet, à équivoque en ce qu'ils semblent exclure — ce qui ne peut être — la décision qui décrète un désistement et celle qui déclare incompétente la juridiction saisie. D'autre part, le terme « irrévocable » n'est pas exact car l'article s'applique également aux actions en réparation du dommage portées devant la juridiction civile et partant, aux décisions de cette juridiction, qui peuvent être l'objet d'une requête civile. Comme il serait déraisonnable de suspendre la prescription pendant le délai prévu pour l'introduction de cette requête, c'est l'expression « passée en force de chose jugée » qui convient le mieux.

Quant à la modification apportée au troisième alinéa, elle a été adoptée en remplaçant toutefois le mot « statuer » par « faire statuer ».

Il reste à signaler que, en raison de la suppression de l'article 25, les dispositions de l'article 27, modifiées dans les limites indiquées ci-dessus, ont dû être scindées en deux articles dans le texte actuel du projet.

*Le Ministre de la Justice,*

in zijn oorspronkelijke vorm terugvindt, werden eveneens voor onderzoek voorgelegd aan de Commissie voor de bestudering van de herziening van het strafrecht en van de rechtspleging in strafzaken.

De eerste, met betrekking tot het eerste lid, werd van de hand gewezen omdat ze feitelijk de tekst van het ontwerp niet verbetert en het verkieslijk lijkt de regel in een enkele volzin uit te drukken.

De tweede, die er toe strekt in het tweede lid de woorden « totdat de beslissing tot beëindiging van de betwisting onherroepelijk is geworden » in de plaats te stellen van de woorden « totdat een eindbeslissing gewezen wordt », kon niet gans worden aangenomen.

De woorden « tot beëindiging van de betwisting » kunnen inderdaad dubbelzinnig voorkomen waar zij, wat niet mag, de beslissing die een afstand beveelt en de beslissing die het gerecht waarbij de zaak aanhangig is onbevoegd verklaart, schijnen uit te sluiten. Aan de andere kant is de term « onherroepelijk » niet juist want het artikel is eveneens van toepassing op de vóór de burgerlijke rechtbank gebrachte vorderingen tot schadevergoeding en bijgevolg op de beslissingen van die rechtbank, die kunnen aanleiding geven tot een request civiel. Aangezien het onredelijk zou zijn de verjaring te schorsen gedurende de termijn welke voor het indienen van zulk request werd vastgesteld, past de uitdrukking « in kracht van gewijsde gegane beslissing » het best.

De aan het derde lid gebrachte wijziging werd goedgekeurd; alleen werd « uitspraak te doen » vervangen door « uitspraak te laten doen ».

Er dient nog vermeld dat om wille van de schrapping van artikel 25, de bepalingen van artikel 27, gewijzigd als hierboven aangegeven, twee artikelen vormen in de huidige tekst van het ontwerp.

*De Minister van Justitie,*

A. LILAR.

Projet de loi modifiant la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale.

**BAUDOUIN,**  
ROI DES BELGES.

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice,

**NOUS AVONS ARRETE ET ARRETONS :**

Notre Ministre de la Justice est chargé de présenter en Notre nom aux Chambres législatives le projet de loi dont la teneur suit :

**Article Premier.**

Les articles 21 à 28 du titre préliminaire du Code de procédure pénale sont remplacés par les dispositions suivantes :

« *Art. 21.* — L'action publique sera prescrite après dix ans, trois ans ou un an à compter du jour où l'infraction a été commise, selon que cette infraction constitue un crime, un délit ou une contravention.

» *Art. 22.* — La prescription de l'action publique ne sera interrompue que par les actes d'instruction ou de poursuite faits dans le délai de dix ans, trois ans ou un an, à compter du jour où a été commis le crime, le délit ou la contravention.

» Ces actes font courir un nouveau délai d'égale durée, même à l'égard des personnes qui n'y sont pas impliquées.

» *Art. 23.* — Le jour où l'infraction a été commise ainsi que celui où l'acte interruptif a été fait sont compris dans les délais.

» *Art. 24.* — Dans le cas de renvoi pour la décision d'une question préjudicielle, la prescription de l'action publique sera suspendue.

» Il en sera de même dans le cas prévu par l'article 447, § 3, du Code pénal.

» *Art. 25.* — Les dispositions qui précèdent sont applicables à la prescription de l'action publique relative aux infractions prévues par des lois particulières en tant que ces lois n'y dérogent pas.

Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 17 April 1878 bevattende de voorafgaande titel van het Wetboek van rechtspleging in strafzaken.

**BOUDEWIJN,**  
KONING DER BELGEN.

Aan allen, tegenwoordigen en toekomenden, HEIL.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie,

**HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :**

Onze Minister van Justitie is gelast in Onze naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

**Eerste Artikel.**

De artikelen 21 tot 28 van de voorafgaande titel van het Wetboek van rechtspleging in strafzaken worden door de volgende bepalingen vervangen :

« *Art. 21.* — De publieke vordering verjaart na tien jaar, drie jaar of één jaar te rekenen van de dag waarop het misdrijf werd gepleegd, al naar gelang dit misdrijf een misdaad, een wanbedrijf of een overtreding is.

» *Art. 22.* — De verjaring van de publieke vordering wordt alleen gestuit door de daden van onderzoek of van vervolging, die plaats hebben binnen de termijn van tien jaar, drie jaar of één jaar, te rekenen van de dag waarop de misdaad, het wanbedrijf of de overtreding werd gepleegd.

» Die daden doen een nieuwe termijn van evenlange duur ingaan, zelfs ten opzichte van personen welke in die daden niet betrokken zijn.

» *Art. 23.* — De dag, waarop het misdrijf werd gepleegd, alsmede de dag, waarop de stuitende daad plaats had, zijn in de termijnen begrepen.

» *Art. 24.* — In geval van verwijzing voor de beslechting van een prejudicieel geschil, is de verjaring van de publieke vordering geschorst.

» Hetzelfde geldt in het geval door artikel 447, § 3, van het Strafwetboek voorzien.

» *Art. 25.* — De vorige bepalingen zijn toepasselijk op de verjaring van de publieke vordering slaande op de misdrijven, door bijzondere wetten voorzien, voor zover die wetten daarvan niet afwijken.

» Toutefois, lorsque l'infraction se prescrit par un délai de moins de six mois, la prescription est interrompue par les actes d'instruction ou de poursuite accomplis non seulement pendant le premier délai mais aussi au cours de chaque délai nouveau né d'une interruption, sans cependant que le temps requis pour prescrire puisse ainsi être prolongé au delà d'un an à partir du jour où l'infraction a été commise.

» Art. 26. — L'action civile résultant d'une infraction sera prescrite après cinq années révolues à compter du jour où l'infraction a été commise sans qu'elle puisse l'être avant l'action publique.

» Art. 27. — Lorsque l'action civile aura été intentée en temps utile, la prescription ne courra plus contre le demandeur jusqu'à ce qu'une décision passée en force de chose jugée ait mis fin à l'instance.

» Si la décision admet des réserves, la demande tendant à faire statuer sur leur objet devra être intentée dans les cinq ans du prononcé.

» Art. 28. — Les deux articles précédents sont applicables dans toutes les matières prévues par les lois particulières. »

#### Art. 2.

Les dispositions de la présente loi sont applicables aux actions nées de faits antérieurs à la mise en vigueur de la loi, à moins que le terme de la prescription ne soit déjà atteint.

Donné à Bruxelles, le 28 octobre 1955.

» Verjaart het misdrijf echter binnen een termijn die korter is dan zes maanden, dan wordt de verjaring gestuit door de daden van onderzoek of van vervolging die niet enkel tijdens de eerste termijn plaats hadden, maar ook in de loop van elke nieuwe termijn ingaande als gevolg van een stuiting, zonder dat evenwel de tijd, welke vereist is voor de verjaring, aldus kan verlengd worden tot meer dan één jaar, te rekenen van de dag waarop het misdrijf werd gepleegd.

» Art. 26. — De burgerlijke vordering volgende uit een misdrijf verjaart na volle vijf jaar, te rekenen van de dag waarop het misdrijf werd gepleegd; ze kan echter niet verjaren vóór de publieke vordering.

» Art. 27. — Wanneer de burgerlijke vordering te bekwamer tijd werd ingesteld, loopt de verjaring niet meer tegen de eiser totdat een in kracht van gewijsde gegane beslissing aan het geding een einde heeft gemaakt.

» Houdt de beslissing enig voorbehoud in, dan moet de eis strekkend om daarover uitspraak te laten doen, binnen vijf jaar na de uitspraak worden ingesteld.

» Art. 28. — Beide vorige artikelen zijn van toepassing in alle stoffen door de bijzondere wetten voorzien. »

#### Art. 2.

Het in deze wet bepaalde is van toepassing op de vorderingen ontstaan uit feiten welke vóór de inwerkingstelling van de wet zijn gebeurd, ten ware de verjaring reeds zou ingetreden zijn.

Gegeven te Brussel, de 28<sup>e</sup> October 1955.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :  
Le Ministre de la Justice,

VAN KONINGSWEGE :  
De Minister van Justitie.

A. LILAR.

## AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre de la Justice, le 4 novembre 1954, d'une demande d'avis sur un projet de loi « modifiant la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale », a donné le 2 mars 1955 l'avis suivant :

L'avant-projet a pour objet principal de modifier les règles relatives à la prescription de l'action civile résultant d'une infraction. Il tend toutefois en outre :

1° à porter à un an le délai de prescription des contraventions ;

2° à suspendre le cours de la prescription chaque fois qu'une décision motivée constatera que le respect des droits de la défense commande la remise de la cause.

\*\*

L'avant-projet procède par remaniement de l'ensemble du chapitre IV de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale et y groupe, sous une numérotation nouvelle, les dispositions des articles 21 à 28 qui subsisteront, avec les dispositions nouvelles.

Seuls les articles 25 et 27 soulèvent des observations.

\*\*

L'article 25 s'exprime comme suit :

« En cas de décision motivée constatant que le respect des droits de la défense commande la remise de la cause, la prescription de l'action publique sera suspendue depuis le lendemain du jour de la décision jusqu'à la veille du jour qui aura été fixé pour la reprise de l'examen de la cause. »

Cette disposition doit, aux termes de l'exposé des motifs, apporter « une solution au conflit qui surgit entre l'intérêt de la répression et les droits de la défense lorsque, la prescription de l'action publique étant sur le point d'être acquise, une remise de l'affaire s'impose dans l'intérêt du prévenu, par exemple, en cas de maladie de celui-ci ou d'absence d'un témoin important. »

L'article tend donc à ériger en obstacle légal au cours de la prescription toute décision par laquelle le juge constate que le respect des droits de la défense, voire l'intérêt du prévenu, justifie qu'il soit sursis au jugement.

L'effet naturel de la prescription est de faire disparaître toute possibilité de réprimer les actes délictueux qu'elle atteint. Cet « oubli pénal » pourrait être retardé désormais selon l'appréciation du juge. Chaque fois qu'à ses yeux surgirait l'opportunité d'une remise du procès pénal, justifiée par le respect des droits de la défense, c'est-à-dire, à la vérité, un obstacle de fait, il pourrait, pour un laps de temps qu'il fixerait souverainement, différer l'échéance de la prescription.

Dans l'état présent de la législation, il est maintenant de doctrine et de jurisprudence constante que la suspension de la prescription de l'action publique ne peut résulter

## ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 4<sup>de</sup> November 1954 door de Minister van Justitie verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « tot wijziging van de wet van 17 April 1878 bevattende de voorafgaande titel van het Wetboek van rechtspleging in strafzaken », heeft de 2<sup>de</sup> Maart 1955 het volgend advies gegeven :

Hoofddoel van het voorontwerp is, wijziging aan te brengen in de regelen op de verjaring van de uit een misdrijf volgende burgerlijke vordering. Daarnaast wil het :

1° de verjaringstermijn voor overtredingen op één jaar brengen ;

2° de verjaring schorsen, telkens wanneer een met redenen omklede beslissing vaststelt dat de zaak om wille van de eerbiediging van de rechten der verdediging moet worden verschoven.

\*\*

Het voorontwerp geeft een omwerking van het gehele hoofdstuk IV van de wet van 17 April 1878, die de voorafgaande titel van het Wetboek van rechtspleging in strafzaken bevat, en het brengt de gehandhaafde bepalingen van de artikelen 21 tot 28 met de nieuwe bepalingen samen onder een nieuwe nummering.

Opmerkingen zijn alleen bij de artikelen 25 en 27 te maken.

\*\*

Artikel 25 luidt als volgt :

« Wordt bij een met redenen omklede beslissing vastgesteld dat, om wille van de eerbiediging van de rechten van de verdediging, de zaak moet worden uitgesteld, dan is de verjaring van de publieke vordering geschorst vanaf de dag na die van de beslissing tot de dag vóór die welke werd bepaald om het onderzoek van de zaak te hervatten. »

Deze bepaling moet, luidens de memorie van toelichting, « een oplossing brengen voor het conflict dat rijst tussen het belang van de bestraffing en de rechten van de verdediging wanneer, met de verjaring van de publieke vordering onmiddellijk in het vooruitzicht, een uitstel van de zaak geboden is in het belang van de beklaagde, omdat deze ziek is bijvoorbeeld of omdat een belangrijk getuige afwezig is. »

Volgens dit artikel dus wordt elke beslissing waarbij de rechter vaststelt dat het vonnis omwille van de eerbiediging van de rechten der verdediging, of zelfs van het belang van de verdachte, dient te worden uitgesteld, een wettelijk beletsel van de loop der verjaring.

Het natuurlijk gevolg van de verjaring is dat het volstrekt onmogelijk wordt het verjaarde misdrijf te bestraffen. Dit « strafrechtelijk vergeten » zou voortaan naar het oordeel van de rechter kunnen worden vertraagd. Telkens wanneer naar zijn mening het strafproces dient te worden uitgesteld omwille van de eerbiediging van de rechten der verdediging, wat eigenlijk een feitelijk beletsel is, zou hij gedurende een door hem vrij te bepalen tijdsduur het verschijnen van de verjaringstermijn kunnen verschuiven.

In de huidige stand van de wetgeving kan, aldus een thans vaststaande rechtsleer en rechtspraak, de verjaring van de publieke vordering niet geschorst worden dan

que de la loi, d'un texte qui la prononce ou d'une disposition qui arrête l'exercice de l'action du ministère public ou le jugement sur celle-ci. (Cass. 2-3-1914, Pas. 1914-1-133. — Cass. 11-6-1951, Pas. 1951-1-708).

Comme l'a fait ressortir M. l'avocat général P. Leclercq dans l'avis qui a précédé l'arrêt du 2 mars 1914, la prescription de l'action publique dans l'économie de la loi du 17 avril 1878 « se justifie en ordre principal et d'une façon suffisante par cette considération qu'après un certain temps — le délai de prescription — la peine cesse d'être nécessaire; le motif subsidiaire est que par le temps les éléments de preuve disparaissent. »

En conséquence, ce ne fut qu'à grand'peine que le pouvoir d'interrompre la prescription fut admis. Quant à la suspension, on ne s'y résigna que parce qu'il eût été « peu raisonnable que la loi suspendit l'exercice de l'action en la subordonnant à l'accomplissement d'une formalité et la frappât, en même temps, de prescription parce qu'elle n'aurait pas été exercée. »

Le pouvoir de suspendre la prescription ne fut accordé à personne. Il fut, au contraire, expressément prévu qu'à la différence du droit civil, des causes telles que la démente de l'inculpé, la guerre, les troubles civils, les calamités qui interceptent les communications ne sauraient exercer d'influence en matière pénale parce qu'ils n'empêchent pas que le souvenir de l'infraction ne se perde et, avec lui, l'intérêt de l'Etat à la répression (Cf. le rapport de la Commission de revision du Code d'instruction criminelle annexé au projet de loi contenant le titre préliminaire du Code d'instruction criminelle. — Ch. des Représ., session 1876-1877, Doc. n° 70, p. 29, n° 43, p. 37, n° 53, 54 et 55, p. 41, n° 61. — Rapport de la Commission de la Chambre chargée d'examiner le projet de loi, Ch. des Représ., session 1876-1877, Doc. n° 143, pp. 42, 46 et 51. — Ch. des Représ., session 1877-1878, annales, pp. 72 à 78).

Aussi, la Cour de cassation refusa-t-elle, par son arrêt du 2 mars 1914, de reconnaître à la maladie de l'inculpé le caractère d'un obstacle légal entraînant la suspension du cours de la prescription.

Des considérations qui précèdent, il résulte qu'en conférant au juge le pouvoir de suspendre, dans certains cas et sans limites préétablies, le cours de la prescription, l'article 25 de l'avant-projet altère l'institution de la prescription en faisant céder les motifs d'ordre public sur lesquels elle est fondée, par des raisons déduites du respect du droit de la défense.

Comme cela ressort de l'exposé des motifs, la modification n'offre d'intérêt que dans les procédures où l'état des preuves produites contre l'inculpé rend vraisemblable une condamnation que pourrait écarter ou atténuer un acte dont, en raison de la proximité du terme du délai de prescription, l'accomplissement pourrait être refusé. Mais encore faut-il, pour que cet intérêt soit réel, qu'il existe un danger de voir le juge refuser l'exécution, pour une telle raison, d'une mesure d'instruction opportune.

En revanche, la modification envisagée bat en brèche le fondement même de la prescription. Un élément d'incertitude est introduit dans son mécanisme et le moment où l'impunité sera définitivement acquise à l'auteur de l'infraction en sera retardé d'autant. Dans certains cas, tel celui de la maladie d'un inculpé qui ne se rétablit pas, la prescription pourra se trouver indéfiniment retardée car il ne

tengevolge van de wet, van een tekst die de verjaring uitspreekt, of van een bepaling die de uitoefening van de vordering van het openbaar ministerie of het daaropvolgende vonnis stuit. (Verbr. 2-3-1914, Pas. 1914-1-133; Verbr. 11-6-1951, Pas. 1951-1-708).

Zoals advocaat-generaal P. Leclercq opmerkt in zijn advies dat aan het arrest van 2 Maart 1914 voorafgaat, wordt de verjaring van de publieke vordering in de opzet van de wet van 17 April 1878, « hoofdzakelijk en tevens voldoende verantwoord door de overweging dat na een bepaalde tijd — de verjaringstermijn — de straf niet langer noodzakelijk is; daarbij komt dat de bewijsmiddelen door verloop van tijd teloorgaan. »

Bijgevolg werd de bevoegdheid om de verjaring te stuiten ternauwernood aanvaard. En in de schorsing heeft men slechts berust omdat het « weinig redelijk zou geweest zijn dat de wet de uitoefening van de vordering zou schorsen door haar van het vervullen van een formaliteit afhankelijk te maken en dat zij haar tegelijk door verjaring zou doen vervallen omdat zij niet werd uitgeoefend. »

De bevoegdheid om de verjaring te schorsen, werd aan niemand verleend. Integendeel werd met zoveel woorden gezegd dat, in tegenstelling met het burgerlijk recht, een aantal oorzaken, zoals krankzinnigheid van de beklaagde, oorlog, volksoproer, rampen waardoor het verkeer onderbroken wordt, geen invloed in strafzaken mogen oefenen, omdat zij niet verhinderen dat de herinnering aan het misdrijf en daarmee het belang van de Staat bij de bestraffing teloorgaan (Cfr. het verslag van de Commissie voor de herziening van het Wetboek van strafvordering, gevoegd bij het ontwerp van wet bevattende de voorafgaande titel van het Wetboek van rechtspleging in strafzaken. — Kamer der Volksvertegenwoordigers, zitting 1876-1877, Doc. n° 70, blz. 29, n° 43, blz. 37, n° 53, 54 en 55, blz. 41, n° 61. — Verslag van de Commissie van de Kamer belast met het onderzoek van het wetsontwerp, Kamer der Volksvertegenwoordigers, zitting 1876-1877, Doc. n° 143, blz. 42, 46 en 51. — Annales, blz. 72 tot 78).

Het Hof van verbreking weigerde dan ook in zijn arrest van 2 Maart 1914 de ziekte van de beklaagde aan te merken als een wettelijk beletsel dat de schorsing van de verjaring tot gevolg heeft.

De bovenstaande overwegingen tonen aan, dat artikel 25 van het voorontwerp, wanneer het de rechter bevoegd maakt om in sommige gevallen en zonder voorafgestelde beperkingen de loop van de verjaring te schorsen, de rechtsinstelling van de verjaring verandert door de redenen van openbaar belang waarop zij steunt, te doen wijken voor redenen die verband houden met de eerbied voor het recht der verdediging.

Zoals uit de memorie van toelichting blijkt, heeft de wijziging alleen belang in de procedures waarin de tegen de beklaagde ingeroepen bewijsmiddelen een veroordeling waarschijnlijk maken, welke veroordeling men zou kunnen afwenden of verminderen door een handeling, waarvan de vervulling wegens het naderen van het einde van de verjaringstermijn zou kunnen geweigerd worden. Maar, opdat dit een werkelijk belang zou zijn, moet er gevaar bestaan dat de rechter om een zodanige reden de uitvoering van een passende onderzoeksmaatregel weigert.

Daartegen staat, dat de voorgenomen wijziging aan de grondslag zelf van de verjaring afbreuk doet. In dat mechanisme wordt een element van onzekerheid gebracht, en zo wordt het tijdstip waarop de straffeloosheid van de dader van het misdrijf definitief wordt vertraagd. In sommige gevallen, zoals aanslepende ziekte van een beklaagde, zal de verjaring voor onbepaalde tijd kunnen worden

se concevrait pas que le juge, après avoir décidé de surseoir au jugement et de suspendre la prescription dans l'intérêt de la défense, modifiât son attitude par la suite sous prétexte que l'inculpé ne guérirait pas.

Ces inconvénients sont d'autant plus grands qu'en raison du caractère réel de la suspension, la prescription sera suspendue non seulement à l'égard de l'inculpé dans le chef duquel est né l'obstacle, mais à l'égard de tous les auteurs, coauteurs et complices de l'infraction qu'ils soient ou non en cause (Voir sur ce point, l'arrêt de la Cour de cassation du 27 mars 1899, Pas. 1899, I, 153).

Ces raisons incitent à penser qu'il serait préférable de renoncer à la disposition destinée à constituer le nouvel article 25 du titre préliminaire du Code d'instruction criminelle.

On pourrait sans doute envisager de réserver à l'inculpé seul la faculté de solliciter une remise de la cause en y attachant la conséquence d'une suspension de la prescription. Mais un tel amendement n'éluderait pas les objections de principe qui ont été faites au projet.

\*\*

L'article 27 tend à réaliser l'objet essentiel de l'avant-projet qui est de retarder, dans la mesure où l'expérience le recommande, la prescription de l'action civile naissant d'une infraction.

Il s'exprime comme suit :

« L'action civile résultant d'une infraction sera prescrite après cinq années révolues à compter du jour où l'infraction a été commise sans qu'elle puisse l'être avant l'action publique.

» Lorsque l'action civile aura été intentée en temps utile, la prescription ne courra plus contre le demandeur jusqu'à ce qu'une décision définitive soit intervenue.

» Si la décision admet des réserves, la demande tendant à les faire vider devra être intentée dans les cinq ans du prononcé. »

Le législateur avait, en 1878, estimé que la prescription de l'action civile devait être liée à la prescription de l'action publique. « Exiger un délai de trente ans pour l'extinction de l'action civile, c'est, dit le rapport de la Commission de la Chambre, autoriser, devant les tribunaux civils, la constatation de faits que la volonté formelle du législateur criminel a couverts du voile de l'oubli ; c'est permettre aux particuliers d'agir, dans un intérêt exclusivement privé, là où les représentants de la puissance nationale ne peuvent plus agir dans l'intérêt de la société toute entière ; c'est laisser subsister, sous une autre forme, les abus qu'on a voulu prévenir par l'admission de la prescription de l'action » (Loc. cit. pp. 43 et 44).

Ce raisonnement s'avère trop radical, particulièrement là où les infractions, bénignes du point de vue purement pénal, causent des dommages considérables et prolongés.

Le système adopté aboutit à créer, pour l'action civile naissant d'une infraction, un régime propre qui demeure rattaché, comme l'a voulu le législateur de 1878, à l'action pénale, pour ne s'en écarter que là où c'est indispensable.

vertraagd ; het is immers niet denkbaar dat de rechter, die eerst in het belang van de verdediging zou hebben beslist het vonnis uit te stellen en de verjaring te schorsen, naderhand zijn houding wijzigt onder voorwendsel dat de genezing van de beklaagde uitblijft.

Deze bezwaren zijn des te groter daar de schorsing van de verjaring wegens haar zakelijk karakter niet alleen zal werken ten aanzien van de beklaagde bij wie het beletsel is gerezen, maar ook ten aanzien van alle daders en mededaders van en medeplichtigen aan het misdrijf, of zij nu al dan niet in de zaak zijn betrokken. (Cfr. daarover het arrest van het Hof van verbreking van 27 Maart 1899, Pas. 1899, I, 153).

Om al deze redenen mag het raadzaam worden geacht, af te zien van de bepaling die als nieuw artikel 25 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering wordt voorgesteld.

Men zou ook alleen aan de verdachte gelegenheid kunnen geven om uitstel van de zaak te verzoeken, met dien verstande dat dit uitstel schorsing van de verjaring zou medebrengen.

Een dergelijk amendement zou echter de tegen het ontwerp ingebrachte principiële bezwaren niet kunnen onderwerpen.

\*\*

Artikel 27 is het hoofdobject van het voorontwerp, in deze zin dat het voor de verjaring van de burgerlijke vordering volgend uit een misdrijf een langere termijn stelt in de mate waarin de ervaring zulks raadzaam maakt.

Het luidt als volgt :

« De burgerlijke vordering volgende uit een misdrijf verjaart na volle vijf jaren, te rekenen van de dag waarop het misdrijf werd gepleegd ; ze kan echter niet verjaren vóór de publieke vordering.

» Wanneer de burgerlijke vordering te bekwaamere tijd werd ingesteld, loopt de verjaring niet meer tegen de eiser totdat een eindbeslissing gewezen wordt.

» Houdt de beslissing voorbehoud in, dan moet de eis om dit voorbehoud op te heffen binnen vijf jaar na de uitspraak worden ingesteld. »

De wetgever was in 1878 van oordeel dat de verjaring van de burgerlijke vordering aan de verjaring van de publieke vordering moest worden verbonden. « Door een verloop van dertig jaar voor het verval van de burgerlijke vordering te eisen, aldus het verslag van de Kamercommissie, kan men vóór de burgerlijke rechtbanken feiten vaststellen die, volgens de uitdrukkelijke wil van de strafwetgever, naar het vergeetboek zijn verwezen ; aldus wordt voor particulieren de mogelijkheid opengelaten om, met het oog op een louter privaat belang, op te treden in zaken waarin de vertegenwoordigers van de openbare macht niet meer kunnen optreden in het belang van de ganse gemeenschap ; aldus laat men onder een andere vorm de misbruiken bestaan, die men heeft willen voorkomen door de verjaring van de vordering toe te laten. » (Loc. cit. blz. 43 en 44.)

Deze redenering blijkt al te streng te zijn, voornamelijk daar waar misdrijven die uit een louter strafrechtelijk oogpunt vrij ongevaarlijk zijn, aanzienlijke en langdurige schade veroorzaken.

Het ontwerp komt erop neer, ten aanzien van de uit een misdrijf volgende burgerlijke vordering, een eigen regeling in het leven te roepen die, zoals de wet van 1878 heeft gewild, aan de publieke vordering blijft verbonden, om alleen daar waar zulks volstrekt nodig is van dit beginsel af te wijken.

L'article 27 gagnerait à être rédigé comme suit :

« Article 27. — L'action civile résultant d'une infraction sera prescrite après cinq années révolues à compter du jour où l'infraction a été commise.

» Néanmoins l'action civile ne sera jamais prescrite avant l'action publique.

» Lorsque l'action civile aura été intentée en temps utile, la prescription ne courra plus contre le demandeur jusqu'à ce que la décision vidant la contestation soit devenue irrévocable.

» Si cette décision admet des réserves, l'action tendant à statuer sur leur objet devra être intentée dans les cinq ans du prononcé. »

Il est à remarquer, dans cette rédaction, que le Conseil d'Etat propose de remplacer au deuxième alinéa le membre de phrase « jusqu'à ce qu'une décision définitive soit intervenue » par les mots « jusqu'à ce que la décision vidant la contestation soit devenue irrévocable », de manière à éliminer tout doute quant à la portée de la disposition. Il convient, en effet, d'entendre par « décision définitive », suivant le projet, la décision qui n'est plus susceptible de recours soit ordinaire, soit extraordinaire.

La chambre était composée de

MM. F. LEPAGE, conseiller d'Etat, président ;

J. COYETTE et G. VAN BUNNEN, conseillers d'Etat ;

A. BERNARD et Ch. VAN REEPINGHEN, assesseurs de la section de législation ;

G. PIQUET, greffier adjoint, greffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. LEPAGE.

*Le Greffier, — De Griffier,*  
(s./w. get.) G. PIQUET.

Pour deuxième expédition délivrée au Ministre de la Justice.

Le 30 mars 1955.

*Le Greffier du Conseil d'Etat,*

Artikel 27 zou best als volgt worden gelezen :

« Artikel 27. — De burgerlijke vordering volgende uit een misdrijf verjaart na volle vijf jaar, te rekenen van de dag waarop het misdrijf werd gepleegd.

» Nochtans verjaart de burgerlijke vordering nooit vóór de publieke vordering.

» Wanneer de burgerlijke vordering te bekwaamere tijd werd ingesteld, loopt de verjaring niet meer tegen de eiser totdat de beslissing tot beëindiging van de betwisting onherroepelijk is geworden.

» Houdt de beslissing enig voorbehoud in, dan moet de eis strekkend om daarover uitspraak te doen, binnen vijf jaar na de uitspraak worden ingesteld. »

Op te merken valt dat de Raad van State in deze tekst aanbeveelt in het tweede lid het zinsdeel « totdat een eindbeslissing gewezen wordt » te vervangen door « totdat de beslissing tot beëindiging van de betwisting onherroepelijk is geworden », zodat geen twijfel aangaande de betekenis van deze bepaling meer mogelijk is. Onder « eindbeslissing » moet men immers, volgens het ontwerp, verstaan de beslissing waartegen geen gewone of buitengewone rechtsmiddelen meer openstaan.

De kamer was samengesteld uit de

HH. F. LEPAGE, raadsheer van State, voorzitter ;

J. COYETTE en G. VAN BUNNEN, raadsheeren van State ;

A. BERNARD en Ch. VAN REEPINGHEN, bijzitters van de afdeling wetgeving ;

G. PIQUET, adjunct-griffier, griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de h. LEPAGE.

*Le Président, — De Voorzitter,*  
(s./w. get.) F. LEPAGE.

Voor tweede uitgifte afgeleverd aan de Minister van Justitie.

De 30<sup>e</sup> Maart 1955.

*De Griffier van de Raad van State,*

R. DECKMYN.